

RETTENS KENDELSE (Første Afdeling)
17. december 2003 *

I sag T-346/03,

Grégoire Krikorian, Bouc-Bel-Air (Frankrig),

Suzanne Krikorian, Bouc-Bel-Air,

Euro-Arménie ASBL, Marseille (Frankrig),

ved avocat P. Krikorian,

sagsøgere,

mod

Europa-Parlamentet ved R. Passos og A. Baas, som befuldmægtigede, og med
valgt adresse i Luxembourg,

* Processprog: fransk.

Rådet for Den Europæiske Union ved S. Kyriakopoulou og G. Marhic, som befuldmægtigede,

og

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved F. Dintilhac og C. Ladenburger, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgte,

angående en påstand om erstatning for den ikke-økonomiske skade, som sagsøgerne hævder at have lidt, især som følge af anerkendelsen af, at Republikken Tyrkiet har status som et kandidatland, der vil kunne tiltræde Den Europæiske Union,

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Første Afdeling),

sammensat af præsidenten, B. Vesterdorf, og dommerne P. Mengozzi og E. Martins Ribeiro

justitssekretær: H. Jung,

har

Kendelse

Sagens faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

- 1 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 9. oktober 2003 har sagsøgerne anlagt denne erstatningssag, hvorved de har nedlagt påstand om erstatning for den skade, de hævder at være blevet påført, især som følge af anerkendelsen af, at Republikken Tyrkiet har status som et kandidatland, der vil kunne tiltræde Den Europæiske Union, selv om denne stat har nægtet at anerkende, at der i 1915 blev begået et folkedrab på de armeniere, der boede i Tyrkiet.
- 2 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:
 - Det fastslås, at Europa-Parlamentets beslutning af 18. juni 1987 om en politisk løsning på det armenske spørgsmål (EFT C 190, s. 119, herefter »1987-beslutningen«) er retligt bindende for Det Europæiske Fællesskab.
 - Det fastslås, at Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen har begået en tilstrækkeligt kvalificeret overtrædelse af fællesskabsretten til skade for sagsøgerne.

— Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen tilpligtes at betale hver af sagsøgerne et beløb på 1 EUR i erstatning.

— Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen tilpligtes at betale omkostningerne, anslået til 30 000 EUR, med tillæg af renter.

- 3 Sagsøgerne har ved særskilt dokument, registreret på Rettens Justitskontor den 9. oktober 2003, indgivet en begæring om foreløbige forholdsregler med påstand om, at de sagsøgte institutioner tilpligtes at udsætte proceduren for behandling af Republikken Tyrkiets ansøgning om tiltrædelse af Den Europæiske Union og at betinge genoptagelsen af denne procedure af, at nævnte stat forinden anerkender ovennævnte folkedrab.

Retlige bemærkninger

Parternes argumenter

- 4 Ifølge sagsøgerne er det moment, der først og fremmest udløser Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold, den omstændighed, at Det Europæiske Råd på mødet i Helsinki (Finland) den 10. og 11. december 1999 officielt har anerkendt, at Republikken Tyrkiet har status som kandidatland, der vil kunne tiltræde EU, uden samtidig at have betinget tiltrædelsen af, at den pågældende stat først skal anerkende ovennævnte folkedrab. Sagsøgerne har desuden anført, at Republikken Tyrkiet nyder godt af et tiltrædelsesparkerskab, der bl.a. indebærer, at der ydes en betydelig bistand til den pågældende stat, således at den uigenkaldeligt kan arbejde i retning af en tiltrædelse. Sagsøgerne har herved henvist til en række retsakter, bl.a. Rådets forordning (EF) nr. 390/2001 af 26. februar 2001 om ydelse af bistand til Republikken Tyrkiet inden for rammerne af førtiltrædelses-

strategien, særlig om etablering af et tiltrædelsesparterskab (EFT L 58, s. 1) og Rådets forordning (EF) nr. 2500/2001 af 17. december 2001 om finansiel førtiltrædelsessupport til Republikken Tyrkiet og om ændring af forordning (EØF) nr. 3906/89, (EF) nr. 1267/1999, (EF) nr. 1268/1999 og (EF) nr. 555/2000 (EFT L 342, s. 1) samt Rådets afgørelse 2001/235/EF af 8. marts 2001 om de principper, prioriteter, mellemliggende mål og betingelser, der skal indgå i tiltrædelsesparterskabet med Republikken Tyrkiet (EFT L 85, s. 13).

- 5 De sagsøgte institutioner har følgelig åbenbart tilsidesat 1987-beslutningen. Ifølge sagsøgerne har Parlamentet i beslutningen erklæret, at den omstændighed, at den tyrkiske regering nægter at anerkende nævnte folkedrab, udgør en uoverstigelig hindring ved vurderingen af Republikken Tyrkiets eventuelle tiltrædelse.
- 6 Ifølge sagsøgerne er 1987-beslutningen en retsakt, der på samme måde som henstillinger og udtalelser kan have retsvirkninger (Domstolens dom af 13.12.1989, sag C-322/88, Grimaldi, Sml. s. 4407). 1987-beslutningen, der er omhandlet i den foreliggende sag, har eller er bestemt til at have retsvirkninger, der går ud over den interne tilrettelæggelse af Parlamentets arbejde (Rettens dom af 2.10.2001, forenede sager T-222/99, T-327/99 og T-329/99, Martinez m.fl. mod Parlamentet, Sml. II, s. 2823). Med omhandlede beslutning har Parlamentet ønsket offentligt at opstille en særlig betingelse for Republikken Tyrkiets tiltrædelse, der består i, at den pågældende stat forinden skal have anerkendt det pågældende folkedrab. Beslutningens formulering efterlader ingen tvivl om, hvad der er fællesskabsinstitutionens hensigt.
- 7 Sagsøgerne har herved erindret om, at Parlamentet efter ikrafttræden af den europæiske fælles akt den 1. juli 1987 i henhold til EØF-traktatens artikel 237, der siden da er ophævet, kunne modsætte sig Republikken Tyrkiets tiltrædelse, og har påpeget, at kravet om samstemmende udtalelse fra Europa-Parlamentet herefter nu er fastsat i artikel 49 i traktaten om Den Europæiske Union. Sagsøgerne har anført, at 1987-beslutningen blev offentliggjort — og således bragt til deres kendskab — efter denne dato, nemlig den 20. juli 1987.

- 8 Det følger heraf, at 1987-beslutningen har kunnet fremkalde en berettiget forventning hos dem om, at Parlamentet i givet fald ville udøve sin vetoet vedrørende Republikken Tyrkiets tiltrædelse, eller at institutionen generelt ville modsætte sig, at Republikken Tyrkiets ansøgning om medlemskab ville blive taget under overvejelse, så længe staten ikke har anerkendt det pågældende folkedrab. De omstændigheder, der er anført ovenfor i præmis 4, indebærer en tilsidesættelse af denne berettigede forventning.
- 9 Sagsøgerne har derfor gjort gældende, at da Fællesskabet har pålagt sig selv et adfærdskrav og en resultatforpligtelse, er den blotte konstatering af, at forskrifterne i 1987-beslutningen er blevet tilsidesat, tilstrækkelig til, at det kan fastslås, at der er sket en tilstrækkeligt kvalificeret overtrædelse af fællesskabsretten.
- 10 Sagsøgerne har ligeledes anført, at flere af de grundlæggende rettigheder er blevet tilsidesat, herunder især retten til ikke at blive underkastet umenneskelig eller vanærende behandling og retten til respekt for sit privatliv, der er fastslået i artikel 3 og 8 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950.
- 11 Sagsøgerne har endelig gjort gældende, at de som medlemmer af det armenske samfund og som efterkommere af personer, der undslap det pågældende folkedrab, har lidt en ikke-økonomisk skade.
- 12 De har i denne forbindelse anført, at den adfærd, som de sagsøgte institutioner har udvist, er et anslag mod deres værdighed, når der, som de har gjort gældende, henses til den omstændighed, at erindringen om ofre for nævnte folkedrab og deres søgen efter den historiske sandhed er en integrerende del af alle armenieres værdighed. Desuden påvirkes sagsøgernes egen identitet uopretteligt af de

sagsøgte institutioners adfærd, fordi det pågældende folkedrab er en uadskillig del af det armenske folks historie og identitet. Endelig medfører den omstændighed, at der rejses tvivl om, hvorvidt der er sket et sådant folkedrab, en marginalisering af og en følelse af mindreværd hos det armenske samfund. Republikken Tyrkiets holdning bevirker således, at sagsøgerne udelukkes, da de anses for andenrangs-ofre. Disse omstændigheder indebærer, at sagsøgerne føler sig meget uretfærdigt behandlet, hvilket ligeledes forhindrer dem i at komme over deres sorg på en hensigtsmæssig måde.

Rettens bemærkninger

- 13 Det fremgår af artikel 111 i Rettens procesreglement, at når det er åbenbart, at en sag er ugrundet og må afvises, kan Retten uden at fortsætte sagens behandling træffe afgørelse ved begrundet kendelse. På baggrund af stævningen skønner Retten, at den kan træffe afgørelse vedrørende søgsmålets realitet uden at høre de sagsøgte institutioners indlæg og uden at indlede den mundtlige forhandling.
- 14 Det følger af fast retspraksis, at Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold i medfør af artikel 288, stk. 2, EF forudsætter, at en række betingelser skal være opfyldt: Den adfærd, der lægges den berørte institution til last, skal være retsstridig, der skal foreligge et virkeligt tab, og der skal være årsagssammenhæng mellem den påståede adfærd og det påståede tab (Domstolens dom af 29.9.1982, sag 26/81, *Oleifici Mediterranei mod EØF*, Sml. s. 3057, præmis 16, Rettens dom af 11.7.1996, sag T-175/94, *International Procurement Services mod Kommissionen*, Sml. II, s. 729, præmis 44, af 16.10.1996, sag T-336/94, *Efisol mod Kommissionen*, Sml. II, s. 1343, præmis 30, og af 11.7.1997, sag T-267/94, *Oleifici Italiani mod Kommissionen*, Sml. II, s. 1239, præmis 20).

- 15 Så snart en af disse betingelser ikke er opfyldt, må sagsøgte frifindes i det hele, uden at det er nødvendigt at undersøge, om de øvrige betingelser for Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold er opfyldt (Domstolens dom af 14.10.1999, sag C-104/97 P, Atlanta mod Det Europæiske Fællesskab, Sml. I, s. 6983, præmis 65).
- 16 I den foreliggende sag har sagsøgerne i det væsentlige henvist til to forhold, der kan bevirke, at Fællesskabet ifalder ansvar uden for kontraktforhold, nemlig dels den anerkendelse af, at Republikken Tyrkiet har status som et kandidatland, der vil kunne tiltræde Den Europæiske Union, som Det Europæiske Råd vedtog i Helsinki den 10. og 11. december 1999, dels den omstændighed, at denne stat nyder godt af et tiltrædelsespartnerskab med Den Europæiske Union.
- 17 Hvad angår anerkendelsen af, at Republikken Tyrkiet har status som et kandidatland, der vil kunne tiltræde Den Europæiske Union, bemærkes, at anerkendelsen fremgår af et dokument, der hidrører fra Det Europæiske Råd, der ikke er en fællesskabsinstitution i artikel 7 EF's forstand. Som anført ovenfor i præmis 14, kan Fællesskabet kun ifalde et ansvar uden for kontraktforhold for en en adfærd, der kan tilskrives en fællesskabsinstitution. Under disse omstændigheder afvises argumentet om, at anerkendelsen af, at Tyrkiet har status som et kandidatland, der vil kunne tiltræde Den Europæiske Union, er af en sådan karakter, at Fællesskabet kan ifalde ansvar.
- 18 Hvad angår den omstændighed, at Republikken Tyrkiet nyder godt af et tiltrædelsespartnerskab med Den Europæiske Union, bemærkes, at sagsøgerne tager udgangspunkt i, at de sagsøgte institutioners adfærd er ulovlig, fordi den er i strid med 1987-beslutningen.

- 19 Det er herved tilstrækkeligt at bemærke, at 1987-beslutningen er et dokument, der udelukkende indeholder politiske erklæringer, der når som helst kan ændres af Parlamentet. Den har følgelig ikke bindende retskraft for Parlamentet og så meget desto mindre for de øvrige sagsøgte institutioner.
- 20 Denne konklusion er også tilstrækkelig til at afvise argumentet om, at 1987-beslutningen skulle have skabt en berettiget forventning hos sagsøgerne om, at institutionerne ville indrette sig efter beslutningens indhold (jf. i denne retning Domstolens dom af 11.7.1985, forenede sager 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 og 10/84, Salerno m.fl. mod Kommissionen og Rådet, Sml. s. 2523, præmis 59, og af 28.11.1991, forenede sager C-213/88 og C-39/89, Luxembourg mod Parlamentet, Sml. I, s. 5643, præmis 25).
- 21 Hvad angår den påståede tilsidesættelse af grundlæggende rettigheder (jf. ovenfor, præmis 10) er det tilstrækkeligt at bemærke, at sagsøgerne blot har anført, at en sådan tilsidesættelse har fundet sted, uden at redegøre for, hvordan dette er en følge af den adfærd, som i den foreliggende sag lastes de sagsøgte institutioner.
- 22 Endvidere bemærkes, at det er åbenbart, at sagsøgerne ikke har godtgjort, at betingelsen om årsagssammenhæng er opfyldt i den foreliggende sag.
- 23 Ifølge fast retspraksis skal der bestå en direkte årsagsforbindelse mellem den fejl, som den pågældende institution hævdes at have begået, og det påberåbte tab, og det påhviler sagsøgeren at føre bevis herfor (Rettens dom af 24.4.2002, sag T-220/96, EVO mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 2265, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis). De berørte institutioners retsstridige adfærd skal desuden

være den direkte og afgørende årsag til tabet (Rettens kendelse af 15.6.2000, sag T-614/97, Aduanas Pujol Rubio m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 2387, præmis 19, af 16.6.2000, forenede sager T-611/97, T-619/97 — T-627/97, Transfluvia m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 2405, præmis 17, og af 12.12.2000, sag T-201/99, Royal Olympic Cruises m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 4005, præmis 26, stadfæstet efter appel ved Domstolens kendelse af 15.1.2002, sag C-49/01 P, Royal Olympic Cruises m.fl. mod Rådet og Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser).

- 24 I den foreliggende sag fremgår det af sagsøgernes argumenter, at den ikke-økonomiske skade, som de hævder at have lidt, skyldes den tyrkiske regerings afslag på at anerkende det pågældende folkedrab og ikke den adfærd, der lastes de sagsøgte institutioner. Sagsøgerne har under disse omstændigheder på ingen måde godtgjort, at den adfærd, der lastes de sagsøgte institutioner, er den direkte og afgørende årsag til den skade, de hævder at have lidt.
- 25 Desuden, hvad angår betingelsen om, at sagsøgerne med sikkerhed skal have lidt et virkeligt tab, bemærkes, at sagsøgerne i stævningen blot i generelle vendinger har anført, at der skulle være påført det armenske samfund en ikke-økonomisk skade, uden på nogen måde at angive omfanget og beskaffenheden af det tab, som de mener, de personligt har lidt. Sagsøgerne er således ikke fremkommet med oplysninger, som sætter Retten i stand til at fastslå, at sagsøgerne faktisk med sikkerhed selv har lidt et virkeligt tab (jf. i denne retning Rettens dom af 2.7.2003, sag T-99/98, Hameico Stuttgart m.fl. mod Rådet og Kommissionen, endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 68 og 69).
- 26 Det er under disse omstændigheder åbenbart, at sagsøgerne ikke har godtgjort, at betingelserne for, at Fællesskabet kan ifalde ansvar uden for kontraktforhold, er opfyldt.

- 27 Det fremgår heraf, at erstatningspåstanden er åbenbart ugrundet.

Sagens omkostninger

- 28 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, første afsnit, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom.

- 29 I denne sag er kendelsen imidlertid afsagt i henhold til procesreglementets artikel 111, før de sagsøgte institutioner har indgivet deres svarskrifter og har haft mulighed for at nedlægge påstand om sagens omkostninger. Det er derfor nødvendigt at henholde sig til procesreglementets artikel 87, stk. 3, hvorefter Retten kan fordele sagens omkostninger, hvor der foreligger ganske særlige grunde.

- 30 Sagsøgerne har tabt sagen, og de bør derfor pålægges at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

bestemmer

RET TEN (Første Afdeling)

- 1) Sagen afvises.
- 2) Sagsøgerne betaler sagens omkostninger.

Således bestemt i Luxembourg den 17. december 2003.

H. Jung

Justitssekretær

B. Vesterdorf

Præsident